

Rezolucja „Zrównoważona żywność”

(2015/C 313/02)

EUROPEJSKI KOMITET REGIONÓW

1. Z zadowoleniem przyjmuje fakt, że Expo 2015 „Wyżywić planetę: energia do życia” zbiega się w czasie z Europejskim Rokiem na rzecz Rozwoju oraz docelowym terminem realizacji ośmiu milenijnych celów rozwoju dotyczących wyeliminowania ubóstwa i głodu oraz zapewnienia zrównoważenia środowiskowego.
2. Podkreśla rolę Unii Europejskiej jako głównego partnera na arenie międzynarodowej, który przyczynia się do sprostania wyzwaniom związanym z bezpieczeństwem żywnościowym i żywieniowym oraz zrównoważonym charakterem żywności. Zachęca ją do inwestycji w naukę i innowacje, które są decydującym czynnikiem gwarantującym powszechny dostęp do zdrowego, pożywnej jedzenia produkowanego w zrównoważony sposób. Przypomina, że już w traktacie rzymskim przedstawiano WPR jako wspólną politykę mającą na celu zapewnienie wszystkim obywatelom UE zasobów żywnościowych po przystępnej cenie i zagwarantowanie rolnikom odpowiedniego poziomu życia. Zwraca uwagę, że bezpieczeństwo żywnościowe, uznane za podstawowe prawo człowieka w Powszechnej deklaracji praw człowieka, jest zasadniczym warunkiem zmniejszenia ubóstwa. Podkreśla, że w Unii Europejskiej 122,6 mln osób (24,5 % ludności) żyje poniżej progu ubóstwa, a 9,6 % – w stanie ciężkiej deprivacji materialnej. Akcentuje, że istotne jest, by Unia Europejska zagwarantowała swym własnym obywatelom, zwłaszcza najbardziej potrzebującym, dostęp do zdrowego, wystarczającego, odpowiedniego i pożywnej jedzenia.
3. Podkreśla, że UE powinna utrzymać wysokie standardy w zakresie bezpieczeństwa żywności i bezpieczeństwa zaopatrzenia w żywność, gdyż cechy te umożliwiają wyróżnienie produktów unijnych na świecie. W tym kontekście przypomina swój postulat, by w dwustronnych umowach handlowych w żadnym wypadku nie obniżać poziomu obowiązujących w państwach członkowskich UE norm prawnych dotyczących bezpieczeństwa żywności i dobrostanu zwierząt, a wręcz przeciwnie – dążyć do dalszego zwiększenia tego poziomu.
4. Zauważa, że świat stoi obecnie wobec różnorodnych i poważnych wyzwań, takich jak stale rosnąca liczba ludności, rosnąca klasa średnia i większe możliwości wydatkowania środków. To z kolei pociąga za sobą zmiany w odżywianiu (różnorodność, produkty podstawowe i produkty wysokiej jakości), a jednocześnie wynikające ze zmiany klimatu zagrożenia dla światowego potencjału produkcji rolnej.
5. Z zadowoleniem przyjmuje fakt, że zrównoważony rozwój stał się nieodzownym założeniem wszelkich działań na rzecz wzrostu społeczno-gospodarczego. Wzywa do większego zaangażowania politycznego na wszystkich poziomach sprawowania rządów oraz połączenia zasobów we wszystkich sektorach.
6. Podkreśla, że demokracja żywnościowa jest procesem oddolnym, który powinien rozpoczynać się od szczebla lokalnego, regionalnego i miejskiego, tak by przyjęto politykę przyczyniającą się do bezpieczeństwa i zrównoważenia żywnościowego. Zachęca regiony i władze lokalne do uznania na każdym obszarze lokalnym prawa do zdrowej i zrównoważonej żywności.
7. Podkreśla potrzebę wzmocnienia powiązań między różnymi sektorami związanymi z żywnością, takimi jak energia, leśnictwo, zasoby morza, woda, odpady, rolnictwo, zmiana klimatu, nauka i badania oraz użytkowanie gruntów, które odgrywają kluczową rolę w zielonej gospodarce.
8. W tym kontekście apeluje, aby rolnictwo i zaopatrzenie w żywność zużywały mniej wody i paliw kopalnych oraz stosowały mniej nawozów i środków ochrony roślin, były bardziej zróżnicowane i mądrzej wykorzystywały komplementarność upraw, hodowli, gospodarki odpadami organicznymi, strumieni pozostałości i stosowania energii z różnych źródeł.

9. Odnotowuje, że rolnictwo jest niezwykle istotne dla rozwoju obszarów charakteryzujących się równowagą i większą spójnością, zwłaszcza obszarów wiejskich, gdyż zapewnia zatrudnienie prawie 30 mln osób. Choć obszary wiejskie zajmują 90 % terytorium Unii Europejskiej i zamieszkuje na nich 60 % obywateli europejskich, to często są słabiej rozwinięte gospodarczo niż tereny miejskie. Podkreśla, że aby wzmocnić konkurencyjność, zwiększyć odporność i stworzyć nowe miejsca pracy, wieś powinna koncentrować się na różnorodnych aspektach gospodarczych i środowiskowych rozwoju obszarów wiejskich, a nie tylko na rolnictwie.

10. Przypomina cele wytyczone na przyszłość w ramach wspólnej polityki rolnej w zakresie zrównoważonego gospodarowania zasobami naturalnymi, bezpieczeństwa żywnościowego, prowadzenia działalności rolniczej w całej Europie, harmonijnego rozwoju regionalnego, konkurencyjności rolnictwa europejskiego, wsparcia dla młodych rolników i ciągłego upraszczania WPR. Przypomina o wyrażanej już krytyce faktu, że proponowane środki są niewystarczające, by doprowadzić do zwiększenia konkurencyjności małych i średnich gospodarstw. Ubolewa nad tym, że WPR w dalszym ciągu faworyzuje większych producentów, ze szkodą dla małych i średnich gospodarstw.

11. Sądzi, że obszary wiejskie znajdują się w naprawdę trudnej sytuacji w związku ze zmianą klimatu. Wzywa więc, by w instrumentach planowania przestrzennego i zarządzania terytorialnego oraz w instrumentach budżetowych uwzględniono środki łagodzące i dostosowawcze, tak aby poprzez mechanizmy uczestnictwa i praktyki rolnicze umożliwić zrównoważony rozwój.

12. W świetle obecnych trendów w stylu życia w społecznościach miejskich proponuje promowanie korzyści związanych z mieszkaniem na obszarach wiejskich. Inicjatywy służące nawiązaniu bliskich kontaktów między rolnikami a konsumentami żywności mogą wnieść istotny wkład zarówno w rozwój obszarów podmiejskich, jak i w innego rodzaju powiązania między wsią a miastem, w tym partnerstwa terytorialne na obszarach funkcjonalnych.

13. Podkreśla ponadto znaczenie spójnego planu zaludnienia opuszczonych i wyludnionych obszarów wiejskich (obszarów peryferyjnych, górskich itp.) w celu ich całościowej rekultywacji i promowania mikroprodukcji lokalnej, co prowadzić będzie do ochrony różnorodności biologicznej.

14. Opowiada się za krótkimi łańcuchami dostaw produktów rolnych, gdyż przyczyniają się one do rozwoju zrównoważonej produkcji i odpowiedzialnej konsumpcji. Odpowiadają rosnącemu zapotrzebowaniu konsumentów na autentyczne produkty, zgodne z kryterium pory roku, bliskości miejsca produkcji i więzi społecznych. Ten model konsumpcji odwołuje się również do postaw obywatelskich wiążących się z poszanowaniem środowiska, których wyrazem jest ograniczenie ilości opakowań i marnotrawstwa żywności, obniżenie emisji CO₂ i wsparcie zrównoważonych praktyk produkcyjnych.

15. Uważa, że już dawno temu powinno być stworzone europejskie logo służące identyfikacji tych produktów, i oczekuje operacyjnej propozycji w tym zakresie.

16. Odnotowuje, że lokalna produkcja żywności, zwłaszcza artykułów rolno-spożywczych wysokiej jakości certyfikowanych oznaczeniem ChNP i ChOG zgodnie z najwyższymi standardami określonymi w rygorystycznych specyfikacjach produkcji, jest nie tylko zasadniczym celem i prowadzi do tworzenia nowych miejsc pracy na danym obszarze i rozwoju nowych umiejętności, lecz może również zapobiegać wyludnianiu czy też nadmiernej presji demograficznej w miastach.

17. Podkreśla ponadto, że obszary o niekorzystnych warunkach gospodarowania, zwłaszcza górskie, których produkty są cenione za jakość, są obciążone dodatkowymi kosztami utrudniającymi produkcję żywności.

18. Apeluje, by żywność niezawierająca GMO stanowiła istotny element zrównoważonego żywienia. Przypomina, że wiele władz lokalnych i regionalnych wystąpiło przeciwko uprawom zmodyfikowanym genetycznie na swoim terytorium, deklarując się jako „obszary wolne od GMO” i tworząc sieci współpracy.

19. Zaleca, aby różne podmioty zainteresowane zrównoważoną produkcją i odpowiedzialną konsumpcją, takie jak uczelnie wyższe, szkoły i szpitale, były informowane o możliwościach włączenia do swoich zamówień publicznych kryteriów zrównoważonego rozwoju (np. żywność produkowana lokalnie, żywność ekologiczna), tak aby mogły faktycznie z nich skorzystać.

20. Wzywa zatem, by popierano i rozwijano stałe formy współpracy oraz koordynację z różnymi szczeblami legislacyjnymi Unii Europejskiej, państw członkowskich i regionów europejskich, tak by jak najszybciej przyjęto przegląd przepisów dotyczących identyfikowalności i oznakowania produktów i by oznakowanie zawierało dokładne specyfikacje umożliwiające konsumentom podjęcie świadomej decyzji w sprawie wykorzystania produktów, również dzięki uznaniu łańcuchów dostaw całkowicie wolnych od GMO.

21. Zaleca usprawnienie programu pomocy na rzecz dostarczania owoców i warzyw oraz mleka do szkół. Ze względu na stopień przetworzenia produktów kwalifikujących się do objęcia pomocą w ramach programu oraz mając na uwadze znaczenie utrwalenia zasady zdrowego żywienia już w wieku dziecięcym, proponuje, aby wsparcie finansowe w ramach programu pomocy zostało ograniczone do produktów, które zawierają co najwyżej małe ilości substancji słodzących lub soli i nie zawierają szkodliwych dodatków ani wzmacniaczy smaku.

22. Ponawia apel do Komisji Europejskiej, by promowała zmniejszanie ilości odpadów spożywczych⁽¹⁾ i ponownie przedłożyła propozycję wytyczenia celu dotyczącego ograniczenia ilości odpadów spożywczych o co najmniej 30 % do roku 2025, w oparciu o wycofany wniosek z 2014 r. zmieniający dyrektywę ramową w sprawie odpadów z myślą o propagowaniu gospodarki o obiegu zamkniętym, i by w tym celu rozważyła możliwość rozszerzenia pozytywnego wzorca zarządzania stosowanego w ramach Porozumienia Burmistrzów. W tym kontekście popiera postulat Parlamentu Europejskiego, by rok 2016 został ogłoszony Europejskim Rokiem przeciw Marnotrawstwu Żywności.

23. Odnotowuje, że ponad jedna trzecia wydatków ponoszonych przez turystów przeznaczana jest na żywność. Podkreśla, iż turystyka gastronomiczna może przyczynić się do utrzymania miejsc pracy przez cały rok i stworzenia nowych możliwości zatrudnienia. Zaznacza, że może to być kluczowe dla wzrostu i spójności obszarów lokalnych i regionalnych, jak również dla zachowania dziedzictwa kulturowego.

24. Wzywa do prowadzenia kampanii uświadamiających obywatelom wartość zasobów genetycznych oraz znaczenie ich zachowania, badania i zrównoważonego wykorzystania, jak również do przygotowania programów szkoleniowych dostosowanych do rynkowego popytu na inżynierów i rolników, wraz ze środkami koordynacji, monitorowania i oceny w celu zapewnienia różnorodności biologicznej w rolnictwie.

25. Podkreśla rolę władz lokalnych i regionalnych w dostosowywaniu umiejętności szkolnych i zawodowych młodych ludzi do rynku pracy na obszarach wiejskich. Zobowiązuje się do wspierania i rozpowszechniania lokalnych i regionalnych najlepszych praktyk w zakresie innowacyjnych procesów produkcji, dystrybucji i konsumpcji żywności. Wzywa do zwiększenia świadomości i akceptacji społecznej poprzez edukowanie obywateli w dziedzinie żywienia i zachęcanie ich do przyjęcia dobrych nawyków sprzyjających zdrowiu i dobrostanowi i umożliwiających wydajniejsze wykorzystanie żywności i innych zasobów.

26. Ponownie wyraża swe poparcie dla uproszczenia i skutecznego nadzorowania przestrzegania przepisów prawa żywnościowego i paszowego oraz innych zasad dotyczących zdrowia i dobrostanu zwierząt, zdrowia roślin, materiału przeznaczonego do reprodukcji i środków ochrony roślin, co służy budowaniu stabilności rynku na bazie zaufania społecznego do produktów. Powtarza, że należy w tej dziedzinie unikać przyjmowania unijnych aktów delegowanych, tak by umożliwić dogłębne zbadanie i ocenę kosztów regulacji na wszystkich poziomach sprawowania rządów, zgodnie z zasadami pomocniczości i proporcjonalności.

27. Przypomina o wkładzie wspólnej polityki rybołówstwa w zrównoważoną produkcję żywności w UE oraz wzywa do lepszego promowania celów tej polityki w wymiarze międzynarodowym. W tym kontekście Unia powinna dążyć do poprawy wyników organizacji regionalnych i międzynarodowych w zakresie ochrony międzynarodowych stad ryb i zarządzania nimi poprzez promowanie procesu decyzyjnego opartego na wiedzy oraz lepsze przestrzeganie przepisów, większą przejrzystość i pełniejszy udział zainteresowanych stron, zwłaszcza rybaków, a także poprzez zwalczanie nielegalnej, nieraportowanej i nieuregulowanej działalności połowowej.

⁽¹⁾ CdR 140/2011 fin, <http://portal.cor.europa.eu/europe2020/MonitoringFlagships/Pages/A-Resource-Efficient-Europe.aspx>

28. Podkreśla konieczność ścisłej współpracy z sektorem rybołówstwa za pośrednictwem partnerstw publiczno-prywatnych, a także powiązania przedsiębiorstw i badań, tak aby zapewnić nie tylko zrównowagę, lecz także konkurencyjność i innowacyjność tego sektora.
29. Podkreśla, że akwakulturę na rynku wewnętrznym należy uznać za branżę strategiczną (na równi z innymi rodzajami produkcji w sektorze pierwotnym), aby można było zareagować na przyszłe wyzwania w dziedzinie żywności, tworzenia miejsc pracy, zasobów naturalnych i rozwoju regionalnego, mając na uwadze fakt, że 70 % spożywanych w Unii Europejskiej owoców morza pochodzi z importu.
30. Uważa, że UE powinna odgrywać przywódczą rolę w rozwoju ekologicznych i zrównoważonych metod chowu i hodowli ryb, torując drogę do „niebieskiej rewolucji” dzięki zastosowaniu w UE innowacyjnych technologii i systemów produkcji, żywienia, wylęgu i łowienia ryb.

Bruksela, dnia 8 lipca 2015 r.

Przewodniczący
Europejskiego Komitetu Regionów
Markku MARKKULA
